

Głos Wielkopolski

Rok I

Poznań, poniedziałek, 24 września 1945 r.

Nr 208

Wrzesień 1939 — wrzesień 1945

Wielkopolanie przeciw ustawie rehabilitacyjnej

Przed 1 września 1939 roku nikt z nas nie chciał wierzyć, że dojdzie do wojny i że pożoga ta obejmie cały świat. Naród, w obliczu nadciągającego niebezpieczeństwa pokazał, że umie się zjednoczyć w obronie Ojczyzny, która niestety, choć silna duchem, uległa przewadze najeźdźcy. Krótkowzroczna i tendencyjna polityka rządów sanacyjnych nie szukała godnego sobie sojusznika, jakim był nasz sąsiad wschodni, lecz demagogią i warcholstwem dopuściła do krwawej rzezi. Odpokutowaliśmy za to, przeszło pięcioletnią niewolą, stratą milionów najlepszych córek i synów Ojczyzny, którzy zginęli w obozach koncentracyjnych, krematoriach, na wygnaniu i na polach bitew całego świata.

Każdy z nas patrząc w przeszłość, dziś dopiero może ocenić krzywdę, jaką nam wyrządzono. Nie ma w Polsce rodziny, która by nie opłakiwała swych najbliższych. Nie ma rodziny, która by nie poniosła strat moralnych i materialnych. Każdy z nas dziś cieszy się, że przeżył piekło wojny i że od nowa może zacząć budować choć na gruzach życie nowe, życie spokojne dla siebie i nowe podstawy pokoju dla Polski i świata.

Miniona wojna wyrządziła nam wiele szkód i wiele jednostek spacyfika, lecz wojna ta była dla nas i dobrodziejstwem, gdyż wiele nas nauczyła. Oczy nasze przejrzały. Niewola, udręki i katusze znoszone z wiarą w lepsze jutro, skierowały myśli nasze na inne zupełnie tory. Poznaliśmy samych siebie, nasze wady, nasze słabości i nasze niedołęstwo polityczne. Szukaliśmy wielu dróg, które miały nas prowadzić do potęgi i niezawisłości, lecz wszystkie te drogi prowadziły na manowce. Oglądaliśmy się na pomoc obcą, szukaliśmy poparcia i pomocy tam, gdzie jej nie należało szukać. Dziś — znaleźliśmy tę drogę. Dziś już wiemy, czego chcemy. Chcemy jedności narodowej i dzięki obecnemu rządowi ją mamy. Błądziliśmy wieki całe, rozbici rządami szlachty, liberum veto, przerostem partyjniactwa i faszyzmem, dziś to wszystko niepowrotne należy do przeszłości. Znaleźliśmy drogę, którą kroczyć chcemy i będziemy. Wielki nasz sojusznik — Rosja Sowiecka, to najlepsza gwarancja naszej suwerenności, jedności i siły obronnej. Z żołnierzem sowieckim żołnierz polski zrosił krwią ziemie słowiańskie, zdobył je, przesunął nasze granice po Odrę i Nisę, dał nam wielkie wybrzeże i nasze przastare ziemie słowiańskie. Ta krew nie może pójść na marne, lecz stworzyć musi nowe, wielkie braterstwo krwi słowiańskiej.

Rozumna polityka naszego rządu i dalekowzroczność dają nam gwarancję, że sprostamy naszym zadaniom. Wierzymy, że tak, jak odnieśliśmy zwycięstwo naszego oręża, tak też zwyciężymy na polu odbudowy kraju.

Wielu jest między nami ludzi słabej wiary i woli. Zniechęcenie, chuliganstwo, defetyzm, fałszywa propaganda i różni wrogowie naszej demokracji tworzą reakcję, którą jeszcze musimy zwyciężyć. Wszystkie te chwasty muszą być z ziemi naszej wyrwane z korzeniami. Musimy budować. Wszystko zaczynać od nowa. Budować nową Polskę z wiarą w swe siły i potęgę woli. Ci, którzy się jeszcze wahają i noszą niewiarę w sercach, niech się wreszcie ockną, niech odrzucą podszepty wrogów Ojczyzny, niech zakaszą rękawy i pełni dobrej nadziei w imię wspólnego dobra przystąpią do pracy twórczej. Jesteśmy synami jednej matki Polski, jesteśmy równi, równo ją kochamy, równo pragniemy jej szczęścia, pokoju i potęgi, więc razem zjednoczeni, nie rozbici — jak prawdziwi synowie, pomóżmy ratować jej zdrowie, aby rany zadane wojną i okupacją zblizniły się jak najprędzej, a ona da nam opiekę i dobrobyt, nakarmi nas, napoi i dumna będzie ze swych synów. Zdobądźmy się na maksimum sił, dajmy wszystko, na co nas stać. Pamiętajmy, że pracujemy nie tylko dla nas samych, ale i dla przyszłych pokoleń.

Kazimierz Tomsza

W dniu wczorajszym Polski Związek Zachodni zwołał we wszystkich miastach Wielkopolski wiece manifestacyjne w związku z rozpoczęciem procesów rehabilitacyjnych dla volksdeutschów. Wielotysięczne tłumy zebrały się również na placu Wolności w Poznaniu. Wiece kierownik okręgowy P. Z. Z. dr Hensel. Prelegent zwrócił uwagę na lajdacką postawę Polaków, którzy pierwsi, gdy nie zastała jeszcze krew męczenników wielkopolskich, gdy w oczach całego społeczeństwa mordowano niewinne ofiary lub w najwyższym stopniu poniżano, deptano i zohydzano polskość, rzucili się do swych metryk, by znaleźć w nich możliwość na otrzymanie praw „volksdeutschera”. Z kolei przemawiał przewodniczący W. R. N. ob. Piękniewski i w mocnych wyrazistych słowach napiewniał volksdeutschów wszystkich kategorii podkreślając, że na terenie Wielkopolski Polacy nie byli zmuszani do zmiany narodowości. Dlatego też prawo rehabilitacji powinno być co najmniej znowelizowane. Volksdeutschów należy skoszarować, a następnie przekazywać do prac przy odbudowie kraju. Byłoby wskazane, aby volksdeutsche nosili odznakę: duże „N” na plecach, gdyż znak swastyki nie powinien więcej zadrażniać naszej pamięci. Mowa ob. Piękniewskiego, zarówno jak mowa ob. por.

Rubeńczyka, który wystąpił jako przedstawiciel wojska polskiego, spotkała się z żywiołowym przyjęciem zebranych tłumów. Kolejno przemawiali jeszcze: prezes P. Z. Z. na okręg poznański prok. Zachuta i poseł do K. R. N. ob. Grajek. Mówcy zwrócili uwagę na przysłowiowy polski sentymentalizm, który bierze u nas górę nawet w momentach wymierzania koniecznej dziejowej sprawiedliwości największym wrogom. Niech pamięć Majdanka, Oświęcimia, Ravensbrücku, w których mordowano i palono nasze żony i matki, będzie dla nas największym ostrzeżeniem. Nie wolno nam być teraz sentymentalnymi. Nie chcemy ale sprawiedliwości zabrania nam przyjąć z powrotem do grona polskiego tych, którzy zhańbili siebie zdradzając ojczyznę w największym nieszczęściu. Synteza wieceu została zebrana w uchwalonej rezolucji przyjętej z niesłychanym i spontanicznym oddźwiękiem tysięcy zgromadzonych Polaków.

Rezolucja

Spoleczeństwo m. Poznania zgromadzone na wiecu, w porozumieniu z PPR, PPS, Stron. Ludowym, Stron. Demokratycznym, Stron. Pracy, Okręgową Komisją Związków Zawodowych, zwołanym przez Polski Związek Zachodni

Pożegnanie Wojskowej Misji ZSRR w Polsce

Warszawa, 23. 9. — Prezydent K. R. N. ob. Bierut wydał w Belwedrze kolację pożegnalną na cześć odjeżdżającej z Polski Wojskowej Misji Sowieckiej.

W przyjęciu wzięli udział szef Misji Wojskowej ZSRR gen. Szatilow oraz jego najbliżsi współpracownicy: ambasador Lebediew wraz z członkami ambasady.

W otoczeniu ob. Prezydenta obecni byli: mi-

nister Jakub Berman, wiceminister spraw zagranicznych Zygmunt Modzelewski, zastępca Marszałka Roli-Zymierskiego, do spraw polityczno-wychowawczych gen. dyw. Marian Spychalski, gen. broni Władysław Korczycki.

Na miejsce odjeżdżającej z Polski Misji Wojskowej ZSRR urzędować będzie, jak normalnie przed wojną, attache wojskowy przy ambasadzie sowieckiej w Warszawie.

Wręczenie listów uwierzytelniających przez posła księstwa Luksemburg w Warszawie

Warszawa, 23. 9. (Polpress). Poseł nadzwyczajny Wielkiego Księstwa Luksemburg Rene Blum wręczył Prezydentowi Bierutowi w Warszawie listy uwierzytelniające od swego rządu, przekazując równocześnie życzenia Wielkiej Księżnej Luksemburskiej. Na życzenia te odpowiedział w krótkich słowach Prezydent Bierut.

Ambasador włoski przybył do Warszawy

Warszawa, 23. 9. (Polpress). Do Warszawy przybył nowomianowany przy rządzie polskim ambasador włoski, witany na lotnisku przez wiceministra Modzelewskiego, dra Chromeckiego i Bronisława Zielińskiego.

Ambasador Polski u marszałka Tito

Belgrad, 23. 9. (Polpress). Ambasador R. P. w Jugosławii — Wende, został przyjęty przez marszałka Tito, z którym odbył godzinny rozmowę, utrzymaną w bardzo serdecznym tonie.

Drugi dzień obrad konferencji Polskiej Agencji Prasowej „Polpress”

Warszawa, 23. 9. (Polpress). Dziś w dalszym ciągu obrad pierwszej krajowej konferencji kierowników oddziałów terenowych i kierowników działów redakcyjnych i administracyjnych centrali P. A. P. „Polpress” wygłosił referat pt. „Zasady polskiej polityki zagranicznej” wiceminister spraw zagranicznych ob. Z. Modzelewski.

Po referacie rozpoczęły się prace komisji: finansowej, gospodarczej i redakcyjnej.

550 Polaków z Francji przybyło do Katowic

Katowice. Do Katowic przybył pierwszy transport 550 Polaków z Francji. Wracających rodaków witali na dworcu przedstawiciele władz i organizacji społecznych. Polacy z Francji w rozmowach oświadczyli, że 90% Polaków chce natychmiast wracać do kraju.

Obława na szabrowników w Łodzi

Łódź, 23. 9. (Polpress). W Łodzi została przeprowadzona przez organy milicyjno-kontrolne obława na szabrowników, w wyniku której wylegitymowano 1740 osób, przy których skonfiskowano 1 milion złotych w walucie zagranicznej. Szereg przytrzymanych osób zostało oddawionych do prac przymusowych w fabrykach.

Dwudniowy zjazd automobilistów w Warszawie

Warszawa, 23. 9. (Polpress). W Warszawie rozpoczął się dwudniowy Zjazd Automobilistów Polski, który zaszczycił swą obecnością premier Osóbka-Morawski. W dłuższym przemówieniu podkreślił on znaczenie motoryzacji kraju oraz doniosłość, jak najszybszego uruchomienia w Polsce środków transportowych i komunikacyjnych.

Obiad na cześć Mołotowa w Londynie

Londyn, 23. 9. (Polpress). Premier Attlee i minister spraw zagranicznych Bevin byli obecni na obiedzie na cześć komisarza ludowego Mołotowa, wydanego przez francuskiego min. spraw zagranicznych Bidoula.

Przedstawiciele trzech państw w Lublinie

Lublin, 23. 9. (Polpress). Lublin odwiedzili delegaci Anglii, Ameryki i Luksemburga. Przy sposobności zwiedzili oni słynny obóz koncentracyjny w Majdanku.

Bomba atomowa... na próbę

Nowy Jork, 23. 9. (United Press). Marynarka Stanów Zjednoczonych ma zamiar rzucić bombę atomową na japoński okręt wojenny „Nagato” w odległości 500 mil od brzegów Japonii.

Eksperyment ten ma na celu zbadanie, jakie są skutki zrzucenia bomby atomowej na wodę. Zależnie od wyniku eksperymentu ma być ustalona przebudowa marynarki wojennej.

Henryk Ford ustąpił ze stanowiska prezydenta Ford Company

Nowy Jork, 23. 9. (TASS). Korespondent agencji Associated Press w Detroit komunikuje, że Henryk Ford, liczący obecnie 82 lata, ustąpił ze stanowiska prezydenta Ford Company. Prezydentem został wnuk Henryka Forda.

Ambasador turecki w Japonii zniknął

Ankara, 23. 9. (Polpress). — Władze tureckie zwróciły się do władz japońskich z zapytaniem, gdzie znajduje się b. ambasador Turcji. Jest obawa, że ambasador turecki został zamordowany.

Zweryfikowanie zaświadczeń z kursów w obozach jeńców

Warszawa (Polpress). Zarządzeniem z dn. 20 lipca Ministerstwo Oświaty uznało egzaminy zorganizowanych i prowadzonych przez „Kółko nauczycielskie” w oficerskich obozach, jeńców w Woldenbergu, Neubrandenburg, Prenzlau Wyższych Kursów Nauczycielskich i Nauczycielskiego Instytutu Pedagogicznego za równoważne z egzaminami analogicznych zakładów naukowych w kraju.

W związku z tym zainteresowani winni złożyć niezwłocznie do Ministerstwa Oświaty (Wydział Kształcenia Nauczycieli) drogą służbową podania z załączeniem dowodów, wymienionych w zarządzeniu o zweryfikowanie zaświadczeń, otrzymanych w obozie.

Jednocześnie Min. Oświaty zwraca się tą drogą do wszystkich byłych jeńców wymienionych obozów, będących w posiadaniu materiałów, odnoszących się do W. K. N. lub N. I. P. jak sprawozdania, protokoły egzaminów itp. o natychmiastowe przesłanie ich do Min. Oświaty.

w dniu 23 września 1945 r., po wysłuchaniu przemówień i zapoznaniu się ze sprawami wniosków rehabilitacyjnych volksdeutschów domaga się od władz państwowych względnie sądowych:

1. Aby żaden Niemiec czy Niemka z pochodzenia i żaden Polak, który dla wygody osobistej zapisał się na listę narodową niemiecką choćby nie działał w czasie okupacji na szkodę Polski i Polaków, nie był rehabilitowany.

2. Aby Niemcy wszelkiej kategorii zostali natychmiast skoszarowani w obozach odosobnienia i powołani do pracy przymusowej.

3. Aby szkody powstałe na terenie i budynkach skutkiem wojny spowodowanej przez Niemców, były naprawione przez tychże Niemców, względnie przez wszystkich tych, którzy się wpisali na niemieckie listy narodowe lub tych, którzy złożyli wnioski o wpisanie na narodową listę niemiecką.

4. Aby w okresie co najmniej 6 lat ci wszyscy, którzy z pobudek egoistycznych i czysto materialnych wpisali się na niemieckie listy narodowe lub wnioski złożyli, lecz z rozmaitych względów nie zostali wpisani, pozbawieni zostali w pełni praw obywatelskich i nosili odznaki, odróżniające ich od społeczeństwa polskiego.

5. Zebrani domagają się nowelizacji ustawy rehabilitacyjnej w tym sensie, aby volksdeutsche i ci, którzy wnioski na narodową listę niemiecką złożyli lecz nie zostali przyjęci, na terenie tzw. przez Niemców „kraju Warty” traktowani byli ostrzej niż ci sami na innych terenach Polski, gdyż tutaj nie było przymusu w znaczeniu społecznym tego wyrazu.

6. Zebrani stwierdzają, że przez fakty dobrowolnego wpisywania się na niemieckie listy narodowe i składanie dziś wniosków rehabilitacyjnych zostało naruszone poczucie moralności i sprawiedliwości społecznej, dlatego też społeczeństwu należy dać zadośćuczynienie przez wstrzymanie procesów rehabilitacyjnych aż do czasu wydania ustawy znówelizowanej.

7. Zebrani wyrażają nadzieję, że sprawa volksdeutschów nie będzie zlekceważona przez czynniki miarodajne i zostanie rozwiązana zgodnie z wymaganiami interesu narodowego i że winni poniosą zasłużoną karę, stosownie do miary swych występów.

8. Zebrani domagają się, aby czynniki miarodajne przystąpiły natychmiast do rozpatrzenia wniosków i głosów opinii publicznej i do definitywnego uregulowania tej palącej sprawy.

Na ogólne życzenie zebranych tłumów ustalono dodatkowo:

9. Zebrani domagają się usunięcia dzieci volksdeutschów ze szkół polskich.

Poza tym na wiecu uchwalono drugą rezolucję, w której zebrani protestują przeciwko wyrokowi w Paderborn oraz proszą, aby Rząd Polski wzmożił starania o powrót milionów Polaków, osadzonych w obozach odosobnienia w strefie okupacyjnej amerykańsko-angielskiej. W wykonaniu tego zadania zgromadzeni oddali się całkowicie do dyspozycji Rządu Jedności Narodowej. Okrzykami na cześć Rządu Jedności Narodowej, Krajowej Rady Narodowej, Wojska Polskiego i radzieckiego oraz odśpiewaniem „Roty” manifestację zakończono.

N. B.

Biuro Ziem Odzyskanych dla celów oświatowych

Warszawa (Polpress). W obrębie Min. Oświaty zostało powołane do życia Biuro Ziem Odzyskanych. Zadaniem jego jest badanie i ustalenie potrzeb oświatowo-kulturalnych oraz koordynowanie prac organizacyjnych szkolnictwa i oświaty na terenie ziem odzyskanych. Biuro będzie działać w kontakcie i współpracy z instytucjami naukowymi, czynnikami państwowymi i samorządowymi oraz z organizacjami społecznymi, zajmującymi się zagadnieniami ziem odzyskanych.

W najbliższym czasie współpracownicy Biura wyjeżdżają w teren dla zbadania stanu szkół, ich obsady, sytuacji nauczycielstwa, potrzeby oświaty dla dorosłych względnie kursów repolonizacyjnych etc. Ich wnioski będą miarodajne dla posunięć organizacyjnych na terenie oświatowym.

Komisja Badań Ruchów Społecznych

Warszawa (Polpress). W ramach Ludowego Instytutu Oświaty i Kultury powołano do życia Komisję dla Badania Ruchów Społecznych w czasach najnowszych.

Prezydium komisji ukonstytuowało się jak następuje: przewodniczący inż. Stefan Brzeziński, członek honorowy Z. N. P. oraz członkowie: Tomasz Szuchura i Tadeusz Rok, sekretarz Tadeusz Kuligowski.

Komisja będzie prowadziła prace naukowo-badawcze w dziedzinie ruchów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem ruchów — chłopkiego, nauczycielskiego, robotniczego i spółdzielczego.

W pierwszym etapie pracy przewidziane jest zbieranie, utrwalanie i opracowywanie materiałów historycznych aż do opracowań syntetycznych).

Czytelnicy piszą:

Sprawa czynszu

W numerze 196 „Głosu Wielkopolskiego“ ukazał się krótki artykuł pt. „Dlaczego tak jest“. Solidaryzując się w zupełności ze stanowiskiem autora tego artykułu chciałbym jedynie sprostować jego uzupełnić kilkoma uwagami z prawniczego punktu widzenia.

Myli się autor artykułu „Dlaczego tak jest“ wypowiadając przypuszczenie, że sprawa czynszu mieszkaniowego za lokale mieszkalne nie jest jeszcze definitywnie uregulowana i że winien ją załatwić Urząd Mieszkaniowy. Sprawa ta jest w sposób ostateczny i nie budzący wątpliwości załatwiona w skali ogólnopństwowej postanowieniami dekretu o Komisjach Mieszkaniowych z dnia 7 września 1944 r. (Dz. U. R. P. Nr 4, poz. 18). W myśl tych postanowień za lokale mieszkalne pobierać wolno jedynie czynsz przedwojenny. Wszelkie wersje o 100% „dodatku drożyznianym“ mają źródło w antyspołecznej propagandzie zainteresowanych właścicieli nieruchomości i są wysnane z palca. Właściciele chcą niewątpliwie uzyskać brak orientowania po stronie lokatorów i swoje „pia desideria“ przedstawić jako obiektywną rzeczywistość prawną.

Dekret przewiduje jeden jedyny wyjątek od ustanowionej reguły: właściciel, który własnym kosztem dokonał poważnego remontu danego pomieszczenia mieszkalnego może zabiegać o zezwolenie na podwyższenie czynszu ponad poziom przedwojenny. Zezwolenia takiego udziela w każdym indywidualnym wypadku właściwa Komisja Mieszkaniowa.

Pozostaje sprawa udziału lokatora w pokrywaniu wydatków związanych z utrzymaniem domu. Otóż w myśl odpowiednich przepisów Kodeksu Zobowiązań koszty utrzymania, wynajętej rzeczy w stanie zdającym do użytku, obciążają wyłącznie wynajmującego, to jest w tym wypadku właściciela nieruchomości; tak samo większe naprawy. Istnieje w związku z tym zagadnieniem nie pozostawiające miejsca na wątpliwości przedwojenne orzecznictwo naszych sądów. Lokator nie jest więc zobowiązany do żadnych opłat dodatkowych za wywóz śmieci, kominowe itp. Jedynie sprawa wody mogłaby budzić wątpliwości, mimo że orzecznictwo przedwojenne i tę sprawę uregulowało po myśli interesów lokatora. Jednakże pod tym względem można się liczyć ze zmianą orzecznictwa, gdyż woda jest substancją przychodzącą do domu z zewnątrz, jak gaz i elektryczność i w pojęciu utrzymywania rzeczy wynajętej w stanie zdającym do użytku mieści się raczej obowiązek utrzymywania urządzeń wodociągowych niż dostarczania samej wody.

Postanowienia cytowanego dekretu z 7 września 1944 są nad wyraz słuszne i chronią interesy ludzi pracy. Autorzy dekretu niewątpliwie zdawali sobie sprawę ze zmiany siły nabywczej pieniądza. Mimo to utrzymali czynsz na poziomie cyfrowym przedwojennym. Przez to ciche posunięcie zlikwidowany został radykalnie bezwzględny wyszysk stosowany przed wojną przez kamieniczników wobec świata pracy. Jeżeli przyjmujemy, że punkt wyjścia naszych rozważań, że przeciętna pensja urzędnika przed wojną wynosiła 200 zł, a czynsz za 2-3 pokoje 70 zł i że przynajmniej 50% kwoty czynszu wędrowało do kieszeni kamienicznika, jako czysty zysk, należy dojść do wniosku, że przed wojną człowiek pracy harował 5 dni w miesiącu tylko na mieszkanie.

Dekret wrześniowy to wszystko znosi: czynsz winien wystarczyć wyłącznie na pokrycie kosztów utrzymania domu. A właściciel niech żyje z własnej pracy, jak wszyscy!

Janusz Waliszewski, mgr praw.

Wyjaśnienie

W związku ze sprawozdaniem z obrad Miejskiej Rady Narodowej zaznaczamy, że taryfa, która ma być wprowadzona za energię elektryczną ma charakter taryfy okręgowej, obowiązującej na terenie całego poznańskiego okręgu energetycznego. Taryfa ta została ustalona przez Ministerstwo Przemysłu i zatwierdzona przez Biuro Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów w ramach ogólnopństwowego planu gospodarczego.

Mikroby faszyzmu

Po zniszczeniu dwóch ognisk zarazy faszyzmu w Europie, zdawało by się, że taki los spotka również ich... drobnoustroje. Tymczasem mija już cztery miesiące, jak państwa sojusznicze przystąpiły do wytepienia faszyzmu włoskiego i niemieckiego, zostawiając w spokoju faszyzm hiszpański. Rząd generała Franco, zniechęcony wewnątrz kraju i ponoszący w polityce zagranicznej klęskę za klęską, skazany przez rozwój wydarzeń na zagładę — trzyma się kurczowo swej władzy i nie zdradza żadnej chęci dobrowolnego ustąpienia.

Jasne i wyraźne stanowisko państw sprzymierzonych ujawniło się na konferencji w San Francisco, kiedy to odmówiono przyjęcia faszyzmu hiszpańskiego do grona Narodów Zjednoczonych. Dobitniej zaakcentowała izolację Hiszpanii konferencja poczdamska, która stwierdziła, że obecny rząd hiszpański, utworzony przy poparciu państw ośi — nie posiada kwalifikacji potrzebnych do udziału w międzynarodowej organizacji bezpieczeństwa.

Stosunek Związku Radzieckiego do faszyzmu hiszpańskiego jest znany. Rząd radziecki nie uznaje de jure rządu Franco i nie utrzymuje z nim stosunków dyplomatycznych. Francja, Meksyk i inne kraje łacińsko-amerykańskie coraz więcej mówią o zerwaniu stosunków z Hiszpanią. Prezydent Truman i minister Bevin są zgodni, że rząd generała Franco nie reprezentuje swobodnie wyrażonej woli ludu hiszpańskiego, lecz został mu narzucony.

Jaką rolę odgrywała Hiszpania podczas wojny? Oficjalnie była neutralna. Lecz jak wyglądała ta neutralność?

Od 18 lipca 1936 r. — piszą „Izwestia“ — od dnia buntu w Hiszpanii, Franco występuje jako wspólnik Hitlera w jego wojnie o panowanie nad światem. Franco czynił dla Hitlera wszystko, co leżało w jego mocy. Przeształcił on Hiszpanię w punkt wypadowy agresji niemieckiej. Całą ekonomikę Hiszpanii podporządkował interesom hitlerowskiej wojny. W roku 1943 wydobycie rudy miedzianej w Hiszpanii zwiększyło się o przeszło 1000 procent w porównaniu z rokiem 1935. Między potrzebna była Niemcom. Cały przemysł hiszpański w łwiej części jest własnością jawnych i zamaskowanych firm niemieckich. W Hiszpanii znalazło schronienie ponad 50 tysięcy hitlerowców. Przez cały czas wojny Hiszpania dostarczała Niemcom m. in. rzadkiego metalu — molibdenu, potrzebnego do produkcji wy-

sokowartościowych gatunków stali. W roku 1944, pod naciskiem sojuszników, którzy zagrozili wstrzymaniem dostawy ropy, Franco zmuszony był wstrzymać dostawę molibdenu dla Niemiec w połowie.

Uchwały Konferencji Poczdamskiej oddają państwom anglo-saskim wszystkie majątki niemieckie na zachodzie, a więc i w Hiszpanii. Znany jest również fakt ukrywania przez Franca setek wybitnych hitlerowców — co daje tym państwom podstawę do ingerencji. Tymczasem min. Bevin oświadcza, że „Wielka Brytania nie może wtrącać się do wewnętrznych spraw Hiszpanii“.

Co jest tego przyczyną?

Istnieją w Anglii i Ameryce pewne sfery, które zachęcają Franca do wytrwania. Reakcyjny tygodnik angielski „Tablet“ pisze np. tak: „Rząd hiszpański nie powinien brać sobie zbyt do serca wykluczenia go z grona Narodów Zjednoczonych“. Gen. Franco wykorzystuje skwapliwie poparcie kół reakcyjnych, które się obawiają przyjscia do władzy w Hiszpanii skrajnej lewicy. Franco zaprzecza jakoby w Hiszpanii były rządy faszyzmu, twierdząc, że panuje ustroj „katoickiej demokracji“, że są rządy koalicji czterech partii prawicowych: Accion Popular, Renovacion Espanola, Alianza Tradicional i „Falangi“. Aby się utrzymać przy władzy — zwrócił się do pretendenta do tronu hiszpańskiego, ofiarowując mu koronę. Ale Don Juan odmówił.

Dziwnym też wydaje się stanowisko socjalistów i komunistów hiszpańskich, którzy nie chcieli przyjąć ofiarowanych im przez rządy, który utworzył w Meksyku, na polecenie wybranego przez 96 posłów parlamentu emigracyjnego Martineza Barrio — Jose Giral. Dr Negrin — przywódca socjalistów hiszpańskich — odmówił przyjęcia oświadczenia, że mogą tylko popierać Negrina, o ile tekę przyjmie. Możliwe, że utworzenie rządu umiarkowanego, bez socjalistów i komunistów jest manewrem taktycznym, ażeby utracić opozycję pewnych sfer i ułatwić nowemu rządowi przejęcie władzy. Jeżeli nowy rząd hiszpański chce uzyskać autorytet w kraju i zagranicą, to powinien być, rządem jedności narodowej, obejmującym wszystkie ugrupowania demokratyczne.

Nie pomogą wysiłki dyktatora, który chce odwiec chwilę swej klęski. Spadkobiercy faszyzmu skazani są na zagładę i nic już ich nie może uratować.

J. G.

Życia Wielkopolski
Tkalnia w Środzie pracuje

Środa. Podpalona przez uciekającego okupanta Tkalnia w Środzie spłonęła doszczętnie. Pozostały tylko kawały murów i popalone żelastwo maszyn. Na gruzach zaczęli pracownicy Tkalni odbudowę, w przekonaniu, że trzeba sobie stworzyć warsztat wracy.

Wydobywano z gruzów maszyny, zestawiano warsztaty. W tym czasie praca nad budową jednej z hal postępowała naprzód w szybkim tempie. Uroczystość, która odbyła się w dniu 8 bm., była uświetnieniem wytrwałej pracy i zabiegów kierownika Tkalni ob. Jerzego Woznego i wspólnego wysiłku wszystkich pracowników. Ks. proboszcz Krajewski w obecności przedstawicieli Ministerstwa Przemysłu i władz miejscowych dokonał poświęcenia nowoodbudowanej placówki

przemysłu tkackiego. Obecni na uroczystości złożyli życzenia pomyślnego rozwoju kierownictwu Tkalni oraz jej pracownikom.

Obecnie pracuje dwanaście warsztatów tkackich. Liczba ta powiększy się w najbliższym czasie do trzydziestu, bowiem prace przy montowaniu dalszych warsztatów i odbudowa hal fabrycznych trwają nieprzerwanie.

Produkcja Tkalni jest nastawiona na wyrób bawelnianych materiałów przemysłowych, jak płótna filtracyjnego itp. Pierwsza partia wyprodukowanych płócien filtracyjnych przeznaczona jest dla Cukrowni w Środzie. Robotnik pracuje przy warsztacie, który sam zmontował z bezużytecznego zda się łomu żelaznego, pracując w fabryce, którą własnym wysiłkiem odbudował.

PYZDRY pow. Konin

Miasto Pызdry dobrze ogółowi znane sprzed wojny z licznych wycieczek w uroczym położeniu pobliskie lasy i laki nadwarciańskie jak i słynne z miesięcznych swych jarmarków. Wskutek działań wojennych nie wiele uciepiał. Uruchomione zostały już prawie wszystkie sklepy i młyn młotowy ob. Szymczaka. Nadto uruchomione zostały targi tygodniowe, które stale odbywać się będą we wtorki i czwartki każdego tygodnia.

WRONKI

Wronki przeżywały uroczystość zaprzysiężenia stacjonującego tutaj batalionu Korpusu Bezpieczeństwa. Po nabożeństwie na rynku przemówienia wygłosił: burmistrz ob. Cichy, przedstawiciel PPR, z ramienia armii radzieckiej str. lejtn. Filonow oraz por. Ludwikowski, po czym nastąpiło zaprzysiężenie. Potem odbyła się defilada, wieczorem zaś przedstawienie i zabawa taneczna.

Przewozy - Ekspedycja

Państwowe Przedsiębiorstwo Transportowe

ODDZIAŁ W POZNANIU, ul. Skłodowska 12, telefon 21-31

Transporty: samochodowe, wagonowe, drobnicowe magazynowanie, przeprowadzki 7513

KIT szklarski

normalny, miniowy i grafitowy

w znanych najlepszych gatunkach

noże, wykłuwacze, diamenty, całówki stalowe, drut nacinany

poleca k243

„PATRIA“ Spółka z ogr. odpow.

Poznań, Wąły Zygmunta Augusta nr 1

otwarte od godz. 8—16-tej

W szóstą rocznicę

A. Horak

Wojna polsko-niemiecka

w 1939 roku

Wydanie II

Cena egzemplarza 12,— zł

Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik“—1945

567

W 25-letnią rocznicę założenia

FIRMY „NORMA“

Zakłady Mechaniczne, Poznań, Skarbowska 20

składam wszystkim moim Szanownym Odbiorcom, Państwowym i Samorządowym Instytucjom jak i Prywatnej Klienteli najserdeczniejsze podziękowanie za okazane długoletnie zaufanie i życzliwość. — Zakłady „Norma“ są w pełni czynne i pracują nadal ku zadowoleniu swoich odbiorców

7570

„NORMA“ Zakłady Mechaniczne

Poznań, Skarbowska 20 Antoni Wieczorek

TROCINY - Opal

Przypominam posiadaczom piecy trocinowych zaopatrzeniu się w czas na zimą. 7596

TARTAK, ul. Raczyńskich 5/8 (przy placu Bernardyńskim)

Urzędowe

Przetarg nieograniczony nr 2. Urząd Województwa Poznańskiego, Wydział Odbudowy, Oddział Inspekcjo-Budowlany w Poznaniu zawiadamia o możliwości składania ofert na wykonanie prac dekarskich przy rozbiorze starego pokrycia dachu, jak i wykonanie nowego dla gmachu Urzędu Województwa Poznańskiego w Poznaniu, pl. Kolegiacki 17. Oferty należy składać w pokoju nr 320 (III piętro) w gmachu Urzędu Województwa Poznańskiego w Poznaniu, pl. Kolegiacki 17. Oferty należy umieścić w nieprzejętej i zalakowanej kopercie. Na kopercie winien znajdować się napis: oferta na wykonanie prac dekarskich dla gmachu Urzędu Województwa Poznańskiego, pl. Kolegiacki 17. Na zabezpieczenie oferty składają: przedsiębiorca wadium w wysokości 0,5% od ogólnej sumy kosztorysu. Wadium należy złożyć do rąk przewodniczącego przetargu. Kwit na

złożone wadium należy dołączyć do oferty. Wadium zwraca się po ukończonym przetargu w razie odrzucenia oferty lub po zawarciu umowy w wypadku przyjęcia oferty. Wadium przepada na rzecz Urzędu Województwa Poznańskiego w wypadku cofnięcia oferty po rozpoczęciu przetargu, lub odmowy podpisania umowy przez oferenta przy przyjętej ofercie. Urząd Wojewódzki zastrzega sobie prawo swobodnego wyboru oferenta bez względu na cenę, oraz swobodnego uznania, że przetarg nie dał wyniku do skutku. W razie pozytywnego wyniku przetargu oferent powinien zgłosić się najpóźniej w przeciągu dni 10, celem podpisania umowy (na wezwanie pisemne). Przy przetargu obowiązują Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1937 r. o dostawach i robotach na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz instytucji prawa publicznego (Dz. U. R. P. Nr 19 poz. 127). Termin przetargu wyznacza się na dzień 11 października 1945 r. o godz. 9-tej pokój 320, Poznań, pl. Kolegiacki 17. Blizsze informacje w godz. 9—10-tej codziennie — adres jak wyżej pokój 320, gdzie można nabyć słupek kosztorysu za opłatą 100,— zł. Urząd Wojewódzki Poznański, Wydział Odbudowy, Oddział Inspekcjo-Bud. k 311

Poniedziałek, dnia 24 września 1945 r.
Kalendarz rzymsko-katolicki — Gerarda b.
Kalendarz słowiański — Chomira

Polskie dzieci wracają z Niemiec

Staraniem Polskiego Czerwonego Krzyża mamy do zawiadzenia, że z Rzeszy coraz częściej wracają transporty z polskimi dziećmi, które okupant wywoził w głąb swojego kraju, by tam zapomniali, że były kiedyś dziećmi polskich rodziców i by się zupełnie zgermanizowały.

W dniu 27 ub. m. wróciły z Oberweisu, wzdłuż Salzburga: Czesław Bąkowski ur. 22. 10. 1932 r., Stanisław Majnuk ur. 16. 1. 1932 r.; Ryszard Strawczyński ur. 29. 8. 1934 r.; Andrzej Worocho ur. 5. 6. 1933 r.; Tadeusz Trawiński, Jan Czamański, Henryk Wojciechowski i Czesław Zalewski.

W niedługim czasie powrócą dzieci, które okupanci wywieźli z Zaniemyśla do Mysłiborza na Pomorzu Zachodnim: Zygmunt Gronowski ur. 3. 5. 1933; Eugenia Gronowska, Stanisław Gronowski, Eugeniusz Winkler ur. 27. 11. 1936; Krystyna i Jerzy Winkler, Helga Strąk ur. 23. 2. 1934; Henryka Kruszyńska ur. 4. 12. 1936; Mieczysław Kuźniak ur. 26. 12. 1937; Bernard Adam i Józef Mucha.

Blizszych informacji udziela P. C. K. w Poznaniu, plac Asnyka 5.

Milion obiadów dla biednych

Akcja pomocy biednym i potrzebującym, prowadzona przez Miejski Komitet Opieki Społecznej w warunkach niezwykle ciężkich poszczycić się może poważnym sukcesem. W czasie od lutego do 20 bm. M. K. O. S. wydał nie mniej jak 1 232 517 obiadów dla najbiedniejszych mieszkańców Poznania oraz repatriantów.

Staraniem M. K. O. S. postawiony będzie przy dworcu poznańskim już w najbliższym czasie barak, w którym znajdą pomieszczenie: kuchnia, jadalnia, stacja sanitarna i Stacja Opieki nad Matką i Dzieckiem. Najszybsze zrealizowanie tego projektu przyjęte zostanie przez podroznych i mieszkańców z pełnym uznaniem.

W jaki sposób

używać sproszkowanego mleka?

W rozsprzedawanych obecnie przydziałach z transportu UNRRY znajdują się również znaczne ilości sproszkowanego mleka. Dla wygody naszych czytelników podajemy kilka szczegółów wyjaśniających co to jest mleko sproszkowane i w jaki sposób należy je używać w gospodarstwie domowym.

Mleko sproszkowane posiada dużą wartość odżywczą i zawiera 3,5% wody, 35,6 białka, 1% tłuszczu, 52% cukru mlecznego i 7,9% związków mineralnych. 453 g mleka ma wartość odżywczą równą 1630 kaloriom.

Ażeby mleko sproszkowane móc używać w gospodarstwie należy je zmieszać z wodą o temperaturze pokojowej. (Na cztery części wody — jedną mleka). Masę rozbija się trzepaczką lub widelcem aż do piany. Można również do proszku dodać tylko trochę wody i ucierać, dodając stopniowo wody aż do pełnej normy.

Chcąc mleko w proszku użyć do zup, kawy lub herbaty — trzeba proszek zmieszać z dwa razy mniejszą ilością wody i postępować tak jak podaliśmy. Mleko w proszku doskonale nadaje się jako dodatek przy robieniu klusek, ciast, bułek i jest doskonałą odżywką dla niemowląt, absolutnie nieszkodliwą dla zdrowia.

W teatrach poznańskich:

Teatr Wielki: nieczynny.
Teatr Polski: godz. 18-ta — „Ziemia oskarża“.
Miejski Teatr Marionetek: godz. 17-ta — „Cudowny kamień“.

W kinach poznańskich:

Apollo: godz. 16, 18 i 20-ta — „Nr 217“; Jedność: godz. 16, 18 i 20-ta — „Tęcza“; Polonia: godz. 16, 18 i 20-ta — „Zdradziecka kula“; Warta: godz. 15, 17 i 19-ta — „Tęcza“; — Wolność: godz. 15, 17 i 19-ta — „Zdradziecka kula“.

Teatr Wielki w bieżącym tygodniu

Poniedziałek, 24. 9. — teatr nieczynny; wtorek, 25. 9., godz. 18 — „Wesola wdówka“; Środa, 26. 9., godz. 18-ta — „Rigoletto“; z gościnnym występem Ewy Bandrowskiej-Turkiewicz; czwartek, 27. 9., godz. 18-ta — „Krakowiacy i górale“; piątek, 28. 9., godz. 18-ta — „Wesola wdówka“; sobota, 29. 9., godz. 18-ta — „Rigoletto“; niedziela, 30. 9., godz. 14.30 — „Wesola wdówka“; godz. 18-ta — „Wesola wdówka“.

Najciekawsze audycje radiowe w dniu 25 bm.

6.50 Dziennik poranny; 7.35 Streszczenie dziennika porannego i „o czym pisać stołeczna“; 8.25 Wiadomości bieżące; 8.30 Rady praktyczne dla słuchaczy; 12.00 Artykuł aktualny; 12.10 Dziennik południowy; 12.25 Koncert; 12.40 Komunikaty; 12.50 Skrzynka poszukiwania rodziny; 13.15 Audycja dla wsi; 13.30 Audycja specjalna „Jedziemy na Zachód“; 13.50 Koncert Orkiestry Salonowej Rozgłośni Poznańskiej pod dyr. Mieczysława Giżelskiego z udziałem Antoniego Olejnika (obój), akompaniując Hieronim Sperka; 14.55 Wiadomości bieżące; 15.00 Piosenki francuskie; 13.35 Kwadrans milicyjny; 15.50 Artykuł wstępny „Głos Wielkopolski“; 16.00 Audycja dla dzieci; 16.15 Program z W-wy 17.30 Koncert zyczeń; 18.00 Wielkopolski dialog regionalny z udziałem ob. ob. Kaczmarek i Skrzypczaka pt. „Na prowincji“ — piosra Stanisława Struga; 18.15 „Chwila muzyki“; 18.20 Program z W-wy; 19.15 Wiadomości sportowe; 19.25 Wiadomości z Ziemi Zachodniej; 19.30 Artykuł polityczny; 19.40 Dziennik wieczorny; 19.55 „Pędzłem wyobraźni“; 20.00 Koncert solistów. Wykonawcy: Maria Sraźberówna (skrzypce), Juliusz Bienkowski (tenor), prof. Franciszek Łukasiewicz (akompaniament); 20.45 Recytacja prozy węgierskiej w tłumaczeniu Tadeusza Fangra; recytuje autor; 21.00 Nadprogram; 21.15 Muzyka taneczna; 22.00 Skrzynka poszukiwania rodziny.

Komunikaty

Sprostowanie. W ostatnim sprawozdaniu z posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej podano, że dotychczas z ulic Poznania wywieziono 50 225 000 m sześciennych gruzów. Zarząd Miejski prosi o sprostowanie: wywieziono dopiero 50 225 m sześciennych.

Polski Czerwony Krzyż składa serdeczne podziękowanie Czechowi Kuznerskiemu za laskawie ofiarowanie 2 tysięcy zł na cele P. C. K.

Zebrania w dniu 26 września 1945 r.

Związek Kupiectwa Rynkowego o godz. 17.30 w sali P. W. i W. F. w Parku Wilsona.
Towarzystwo Ogródków Działkowych im. Piotra Skargi o godz. 18-tej, przy ul. Debieckiej 20, w sali ob. Trittowej. Na zebraniu przyjdzie dziełek na rok 1946.

Administracja-ogłoszenia: Wyspiańskiego 10, I ptr., kolportaż: Bukowska 3, Telefon 78-64

Adres Redakcji: Wyspiańskiego 10, I ptr. Konto PKO V-4400 Konto Banku Spółem 25

Kolegium Redakcyjne przyjmuje w godzinach od 12-tej do 13-tej

Sekretariat Redakcji czynny codziennie od godziny 11-tej do 14-tej

Nadesłanych rękopisów Redakcja nie zwraca

Tel. Red. 62-70 (nocne 17-28 i 61-37) — Tel. Dvr. Delegatury 64-75 — Tel. Kolportażu 78-64